

1 MAYISTA ALANLARDAYDIK

Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma günü olan 1 Mayıs'ta, çalışanların üzerindeki sömürü ve baskının yoğunlaştığı, demokratik örgütlenmenin engellenmeye çalışıldığı bu dönemde,

SAVAŞSIZ, SÖMÜRÜŞÜZ BİR DÜNYA İÇİN BARIŞ, YOKSULLUK VE İŞSİZLİKLE MÜCADELE, IRAK VE FİLİSTİN'DE YAŞANAN İŞGALE KARŞI DAYANIŞMA

ilkeleriyle tüm ülke genelinde olduğu gibi Maden Mühendisleri Odası olarak üyelerimizle beraber Ankara'da Sıhhiye Meydanı'ndaydık.

NATO'YA HAYIR MITINGİNDEYDIK

TMMOB, DİSK, TTB, KESK, Halkevleri, İHD, İHV ve emperyalizme karşı mücadele eden örgüt ve yapıların oluşturduğu Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu, NATO'ya ve Bush'a karşı mücadele ve eylemlilik koyma kararı almıştır.

Maden Mühendisleri Odası olarak, nasıl ki 1 Mart 2003 günü Irak işgaline karşı meydanlara çıkarak "HAYIR" sesimizi yükselttiysek ve TBMM'de alınan

kararda belirleyici olduysak, bugün de ülkemizdeki tüm anti-emperyalist, emekten ve barıştan yana olan güçlerle birlikte kitlesel eylemlerde bulunma kararlılığımızı 15 Mayıs 2004 günü yapılan TMMOB Başkanlar Kurulu toplantısında dile getirdik.

Bizler savaşsız, sömürsüz, silahsız, eşit, özgür, demokratik, barış içinde bir dünyanın mümkün olduğuna inanıyoruz.

MADEN KANUNU'NA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME *

3213 Sayılı Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasansı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 26 Mayıs 2004 tarihinde görüşülerek kabul edilmiştir.

Genel olarak bakıldığında, ülkemiz madencilik sektörünün istenilen düzeyde gelişmemiş olmasının nedeni yalnızca mevcut Maden Kanunu değildir. Diğer pek çok alanda olduğu gibi; madencilik alanında da yol alamayışımızın belirgin nedenleri arasında; stratejik öngörüyle insan kaynakları planlamasını da göz önüne alan ulusal kalkınma modellerinin bir türlü geliştirilememesidir. Uluslararası finans kuruluşlarının güdümünde ekonomik ve sosyal politikaların uygulanmaya çalışılması, özellikle son yirmi yılda planlama düşüncesinin tamamen bir kenara bırakılması, ekonominin sanayileşme ve yatırım artışlarına dayalı dengeli bir yapıya kavuşturulamaması, sanayileşmenin olmazsa olmaz koşulu olan teknoloji üretimini sağlamak amacıyla geliştirilmesi ve uygulanması gereken ulusal bilim ve teknoloji politikamızın olmayışı, yönetsel yapılarıdaki verimsizlik, yolsuzluk ve yozlaşma bulunmaktadır.

Kabul edilen yasa ile ilgili görüşlerimiz aşağıdadır.

1) Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına ham madde olarak satılıp döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasıdır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Bu husus, kanunda ihmal edilmektedir.

2) Ülkemizin en değerli yeraltı zenginliklerinden olan bor madenleri üzerinde; rekabeti kamu aleyhine çevirebilecek arama ve işletme hakları talepleri odamızın ısrarlı uyan ve girişimleri sonucu engellenmiştir.

3) Taş Ocakları Nizamnamesinin yürürlükten kaldırılarak, kum, çakıl ve taş ocağı işletmeciliğinin ülkemiz gerçeklerine uygun olarak maden kanunu kapsamına alınması olumlu bir gelişmedir. Ancak valiliklerin ve İl Özel İdarelerinin denetimine bırakılan bazı

madenlerin gerekli teknik denetimlerinin yapılabilmesi için valiliklerde bu görevleri yerine getirebilecek yeterli sayıda teknik eleman kadrolarının ivedilikle oluşturulmaları önem arz etmektedir.

4) Kanun değişikliği tasarısı ile Ereğli Taşkömürü Havzası, Maden Kanunu kapsamına alınmakta ve Türkiye Taşkömürü Kurumu'na havzadaki sahaları devretme hakkı verilmekte idi. Odamızın gayretleriyle oluşturulan kamuoyu baskıları nedeniyle "devretme" kelimesi kanun kapsamından çıkartılmıştır. Bu olumlu bir gelişme olarak görünmesine rağmen; kanun metninde yer alan "hukuku uhdesinde kalmak kaydıyla işlettirir" cümlesi ile ülkemiz kömür madenciliğinin, 1978 yılında ruhsatların birleştirilerek havza madenciliğine geçilmiş olması nedeniyle büyük ölçüde gelişme sağladığı göz ardı edilmektedir. Havza madenciliği ile rasyonel işletmecilik yapılabilmekte ve kaynak kaybı önlenmektedir. Benzeri yetkilerin geçmişte nasıl kötü yönde kullanıldığı da unutulmaması gerekir.

5) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın madencilik sektörünün gereksinimleri göz önüne alınarak yeniden yapılandırılmasına ve yetişmiş teknik elemanlarca güçlendirilmesine ilişkin hiç bir düzenleme yasa da mevcut değildir. Yasal mevzuatın uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi bakımından, mevcut yönetsel yapıların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların çözülmemesi, etkin kamu denetiminin sağlanmasındaki zaafiyetin devam etmesine neden olacaktır.

Burada unutulmaması gereken şudur: En iyi yasa metni bile kötü uygulandığında büyük olumsuzluklara yol açabilmektedir. Bu çerçevede, söz konusu yasayla ilgili uygulama yönetmeliklerinin, kamu yarar öncelikli tutularak madencilik sektöründen ülkeye beklenen en yüksek yarar elde etmek üzere, konuyla ilgili tüm tarafların katılımıyla hazırlanması uygun olacaktır.

Yönetim Kurulu

* 28.05.2004 tarihli basın duyurusu

ETİ KROM A.Ş.'NİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ *

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 5 Mayıs 2004 tarihinde yapılan açıklama ile, Eti Krom A.Ş.'nin özelleştirilmesine ilişkin nihai pazarlık görüşmelerinin tamamlandığı ve pazarlık görüşmelerine katılan teklif sahiplerinden Yıltaş İnşaat Ticaret Limited Şirketi'nin 58.100.000 ABD Doları ile en yüksek teklifi verdiği duyurulmuştur.

Daha önce Eti Holding AŞ'ye bağlı bir kuruluş iken 2000 yılında özelleştirme kapsam ve programına alınan Eti Krom AŞ, yüksek karbonlu ferrokrom üretimi alanında faaliyet göstermekte olup, kuruluşa ait 11 adet krom ve 1 adet kuvarsit olmak üzere toplam 12 adet maden sahası bulunmaktadır. Söz konusu krom yatakları, dünya krom pazarında yüksek talebi olan metalürjik kalitede cevherlerdir.

Kuruluş tarafından üretilen krom cevheri, sanayinin en vazgeçilmez girdilerinden biridir. Özellikle çelik ve diğer metallerin korunmasında kaplama olarak kullanılan krom, kullanıldığı alanlarda alternatifsiz metal olması bakımından pek çok sanayileşmiş ülke tarafından stratejik hammadde olarak değerlendirilmektedir.

Krom madenciliği bakımından ülkemizin sorunu, krom işletmeciliğinin kamu ya da özel sektör tarafından yapılması değildir. Dünya metal fiyatları yıldan yıla değişiklik göstermekte, bu değişikliklere bağlı olarak kamu sektörü de özel sektör üreticileri de etkilenmektedir.

Ülkemiz madencilik sektörünün yönetiminde önemli hatalar yapılmaktadır. Sektörün en önemli madencilik kuruluşları yıllardan beri Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredilmiş bulunmaktadır. Ancak, söz konusu idarenin yetersizlikleri madencilik sektörünün her yıl biraz daha erimesine neden olmaktadır. Madencilik sektörü, tüm dünyada özellik arzeden, farklı değerlendirilmesi gereken bir sektördür. Söz konusu idare bu olgunun farkında değildir.

Diğer pek çok madencilik alanında olduğu gibi,

krom sektöründe de, temel sorun hammaddenin sanayide kullanılabilmesi hususudur. Günümüzde kromit cevheri üreticisi ülkeler, çok büyük oranda ferrokrom ve paslanmaz çelik üretimi yapmakta, hammaddenin ülke ekonomilerine katkısını artırmaktadırlar. Kromun hammadde olarak satılması yerine paslanmaz çelik üretiminde kullanılması durumunda, katma değeri en az 20 kat artmaktadır. Yine, dış ticaret dengesi üzerindeki olumlu etki de göz ardı edilmemelidir.

Ülkemizde yapılmayan şudur: Krom, çok büyük oranda hammadde olarak dışarıya satılmakta olup, sanayiye dönük kullanımı sınırlı kalmaktadır. Eti Krom AŞ'nin özelleştirme işlemi, bu sorunu çözmeye yönelik bir girişim değildir. Gerçek sorun yine ortada kalmaktadır. Metal fiyatlarındaki muhtemel bir değişim ile adı geçen firma güç durumda kalacak, her

zaman olduğu gibi devletten yardım talep edecektir.

Türkiye'nin yapması gereken, kamunun elindeki krom işletmelerini özelleştirmek ve kromların hammadde olarak ülke dışına ihraç edilmesini sürdürmek değil, mevcut hammadde kaynaklarını sanayi sektörlerinin kullanımına sunmak, böylece katma

değeri artırmak olmalıdır. Paslanmaz çelik yatırıma, ferrokrom yatırımlarına yönelmesi gerekmektedir. Ancak, bu husus, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın algılayabileceği, dolayısıyla çözebileceği bir konu değildir.

Ülkemiz ekonomi yönetimi hata yapmakta, özel sektörü kolay para kazanma yollarına teşvik etmektedir. Özel sektör, sanayi sektörlerine yatırım yapmaktadır. Maden kaynaklarını hammadde olarak ihraç etmeyi tercih etmek ülke yararına değildir.

Bu çerçevede aşağıda sıralanan soruların idare tarafından en kısa zamanda cevaplandırılarak kamuoyunun bilgilendirilmesi hususunu, söz konusu idarenin kamusal sorumluluğu olarak görmekteyiz:

İdare, söz konusu özelleştirme uygulamasından ülkemiz ve madencilik sektörüne hangi yararları beklemektedir? Kuruluşun kamunun elinde kalmasıyla özel firmaya devredilmesi arasında, genel kamu yararı ve ekonomiye net katma değer bakımından beklenen farklılık nedir?

Madencilik deneyimi olmadığı anlaşılan firma, herhangi bir sıkıntıyla karşılaşması durumunda, devlet bu firmayı kurtaracak mıdır? Bu durumda tesislerin akibeti ne olacaktır? Bununla ilgili planlama yapılmış mıdır?

Yıllardan bu yana özelleştirilecekleri söylenen ve bu amaçla Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bünyesine alınan, ancak ne özelleştirilebilen ne de doğru dürüst bir yatırım yapılmayan ve bu nedenle her geçen gün giderek çökmekte olan kamu madencilik kuruluşları için idarenin görüşü nedir?

Türkiye'nin ham krom cevheri ihraç etmesi yerine katma değeri çok daha yüksek olan ferrokrom üretilip ihraç etmesi, bunun yanı sıra, paslanmaz çelik ve diğer sanayilerini de geliştirerek kromu ülke içinde tüketmesi gerekmektedir. Mevcut konsantre ve ferrokrom tesislerinin modernizasyonu amacıyla kaynak ayrılmalıdır.

Öte yandan, krom cevheri aramalarına da yeniden başlanmalıdır. Türkiye'de sayısı fazla olan krom zuhurlarındaki potansiyel tespiti yetersizdir. Krom yataklarına ilişkin rezerv bilgileri güncelleştirilmeli, 1985 yılından bu yana yapılamayan aramalar hızlandırılarak potansiyel kaynaklar biran önce görünür hale getirilmelidir.

Yönetim Kurulu

* 07.05.2004 tarihli basın duyurusu

ÜLKEMİZİN TEK BAKIR İZABE TESİSİ DE FİRİNİNİ SÖNDÜRDÜ *

Karadeniz Bakır İşletmeleri'ne ait Samsun İşletmesi ile Eti Bakır AŞ'nin özelleştirilmesine ilişkin nihai pazarlık görüşmeleri 26 Şubat 2004 tarihinde tamamlanmış ve 33.000.000 ABD Doları ile en yüksek teklifi veren Ce-Ka İnşaat Makina Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile 12 Nisan 2004 tarihi itibarıyla sözleşme imzalanmıştır.

Söz konusu ihaleye ilişkin olarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca cevaplanılmak üzere, pek çok soru gündeme getirilmiş, ancak her zaman olduğu gibi herhangi bir cevap alınmamıştır.

Özelleştirilmek istenen Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ Samsun İşletmesi, flaş finn sistemiyle blister bakır üreten bir izabe tesisine, bu tesisinden çıkan baca gazlarını değerlendirmek üzere kurulan bir sülfürik asit tesisine ve ayrıca izabe tesisinin artıklarını oluşturan curuflardaki bakır tekrar kazanmak amacıyla kurulmuş bir cüruf flotasyon tesisine sahip bulunmaktadır.

Söz konusu tesisler, 1973 yılında üretime başlamış ve 23 Nisan 2004 tarihine kadar da üretimlerini

sürdürmüştür. Ancak, geçtiğimiz günlerde bu tesislerin üretimi durdurulmuştur.

Ülkemizde tek blister bakır üreten Samsun İşletmesi, ülke ekonomisinde 30 yıla yakın yer almış ve katma değer yaratarak ülke sanayisinin gelişmesine ciddi katkılar sağlamıştır. Söz konusu işletme, yanlış siyasi tercihler sonucu yatırımsız bırakılmış, emsalleriyle rekabet edemez duruma düşürülmüştür.

Gelinen noktada, bu tesisler, üzerinde bulunduğu arsa bedelinin de altında, belirsiz değer tespit yöntemleriyle elden çıkarılmaktadır. Ayıplı bir satışın sonucunda, hakkaniyet ölçü-

lerinden uzak, vicdanları sızlatan bu değiş-tokuşun, ülke ekonomisine ne getirip ne götüreceğinin, şüphesiz takipçisi olunacaktır.

Bakır izabe tesislerinin kuruluşuna, ülke ölçeğinde değil, bölge hatta dünya hammadde hareketleri dikkate alınarak karar verilmektedir. Tesislerin ekonomikliği yanında, stratejik önemleri vardır. Sanayileşmiş, ancak bakır madenine sahip olmayan pek çok ülkede bakır

İGÜNDEM

izabe ve rafineri tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerin elden çıkarılması, fırınların söndürülmesi, ülkemiz ekonomisi için önemli bir hata olacaktır.

Bununla beraber, Samsun izabe tesislerinin tasfiye edilmesi niyetine ilişkin ciddi belirtiler bulunmaktadır. Sözleşme yapılan firma, çalışan izabe fırını söndürmüştür. Bu hususun teknik ya da ekonomik bir izahı bulunmamaktadır. Üretim sistemine ciddi anlamda hasar verilmiştir ve sistemin tekrar revizyona alınması ciddi ekonomik kayıplar getirecektir. Yine, firma, üretim için gerekli yeni hammadde teminine de gitmemektedir. Bu girişimler, amacın üretim yapmak olmadığını göstermektedir.

Türkiye, 30 yılı aşkındır çalışan ve stratejik önemdeki bakır izabe tesislerini kapatmıştır. Bunun sonucu olarak, ülkemizde izabe tesislerinin hammadde olarak üretilen bakır konsantresi, yurt dışına ham olarak ihraç edilmek zorunda kalınacak, ülkemizdeki rafineri tesisleri ise işlemek üzere döviz ödeyerek dışarıdan blister ya da katot bakır alacaklardır. Türkiye, bir taşla birkaç kez vurulmuştur.

Yine cevapsız kalacak olan sorularımızı sormayı sürdürüyoruz:

240.000.000 Dolar değerinde bakır rezervlerine sahip olduğu bilinen Eti Bakır A.Ş.'nin, kasasında 16.000.000 Dolar nakit ve stoklarında hemen nakde çevrilebilir 3.000.000 Dolar değerinde konsantre bakır bulunduğu

halde firmaya devredildiği doğru mudur?

Eti Bakır A.Ş. ile birlikte firmaya verilen Karadeniz Bakır İşletmesi AŞ'ne ait Samsun İşletmesinin toplam 1.080 dönüm arazisinin bulunduğu ve söz konusu arazilerin toplam değerinin en az 15.000.000 Dolar olduğu doğru mudur?

Samsun'da mevcut tesislerin çalışması için 1.080 dönüm büyüklüğündeki araziye gerek olmadığı bilinmektedir. Bu durumda, arazilerin de firmaya verilme nedeni nedir?

Söz konusu firmanın madencilik deneyimi nedir? Daha önce benzeri maden işletmeciliği yapmış mıdır?

Firmanın teklif ettiği 33 Milyon Amerikan Doları ne şekilde ve hangi sürede devlete ödenecektir?

Firmaya devredilen tesislerde üretimin sürdürülmesinin sağlanmasına yönelik maddeler sözleşmeye neden konulmamıştır?

Yıllardan bu yana özelleştirilecekleri söylenen ve bu amaçla Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bünyesine alınan, ancak ne özelleştirilebilen ne de doğru dürüst bir yatırım yapılmayan ve bu nedenle her geçen gün giderek çökmekte olan kamu madencilik kuruluşları için idarenin görüşü nedir?

Yönetim Kurulu

* 11.05.2004 tarihli basın duyurusu

İKİNCİ DUYURU

II. 23-25 EYLÜL 2004
ULUSLARARASI
BOR SEMPOZYUMU
Eskişehir

Osmangazi Üniversitesi
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TMMOB Maden Mühendisleri Odası